

Marius STĂNESCU:

*„Dacă teatrul nu e mărturisire și trec și sfârșire,
atunci nu e nimic”*

Tamara Susoi: Când ai descoperit teatrul și când ai hotărât să devii actor?

Marius Stănescu: Nu-mi amintesc data exactă. Mă știu la teatru dintotdeauna. Am fost fascinat de mic și vedeam teatrul tot timpul. A fost foarte firesc pentru mine. Nu știam dacă pot. Nu aveam certitudini, nu am nici acum, dar atunci... În școala generală, când eram prin clasa a șasea, se făcea o brigadă artistică cu elevi și se auzise, nu știu de unde, nu știu cum, că mie mi-ar plăcea să fiu actor. Și am fost distribuit, dar numai ca să trec pe acolo. Când să dăm premiera însă, la faza pe județ, colegul meu mai mare din rolul principal s-a îmbolnăvit. Profesoara de matematică a propus să intru eu în locul lui. În acel moment, am simțit cea mai mare frică din viața mea. Mai târziu, mi-am dat seama, că acelea erau emoțiile firești ale celui care se urcă pe scenă. Nici acum nu mi-au trecut. Am călătorit mult cu brigada prin țară și îmi plăcea. Astfel, în subconștient, mi-a apărut dorința de a-mi trăi viața în felul acesta și lucrurile s-au desfășurat firesc.

T.S.: Deși nu ai intrat la facultate chiar de prima dată.

M.S.: Am dat prima oară la 18 ani. Era un singur loc și vreo 200 și ceva de candidați. Dar m-am dus cu mari semne de întrebare în ceea ce mă privește. Nu știam dacă pot, chiar dacă vroiam. Mi-am spus mie însumi că dacă nu trec de probele eliminatorii, n-o să mai dau examen niciodată. Și nu numai că am trecut de ele, dar, în final, am căzut primul sub linie. Dacă erau două locuri intram. Și am continuat să dau admitere. Am făcut armata un an și nouă luni, perioadă în care am jucat la Estrada Armatei din CCA. După aceea, mi-a fost frică să dau din nou la București, nu prea eram dezmeticit după armată, și am dat la Târgu Mureș, unde erau două locuri. Și am picat și acolo primul sub linie. Deja căpătasem o frică de linia roșie, care îmi stătea pe cap tot timpul. Am început să mă pregătesc cu marele Petrică Gheorghiu, Dumnezeu să-l odihnească, și am dat la București în anul următor, pe trei locuri. Probabil a trebuit să iau locurile la rând, că altfel nu se poate. Am picat și de data asta, dar nu primul sub linie. Mi-am zis că, în sfârșit, am scăpat de stresul liniei pe cap. M-am pregătit și cu domnul Nicolae Iliescu, am trecut și pe la doamna Michaela Juvara, am picat și a patra oară, iar a cincea oară, aveam suficientă experiență de pregătire și am intrat, în vara lui 1989, ultimul, adică al patrulea.

T.S.: După ce a fost atât de dificil să intri, lucrurile par să se fi desfășurat mult mai ușor, pentru că în anul doi erai deja angajat la Teatrul Odeon.

M.S.: S-a întâmplat ca într-un vis. După ce am terminat anul I, în prima mea vacanță de vară, în 1990, m-am trezit chemat de Alexandru Dabija la „Nottara”. Eram foarte zglobiu pe atunci. Stăteam la o gazdă, doamna Lola, deja celebră, unde mai fuseseră studenți la actorie, printre care și Stelică Nistor. Se făceau foarte multe chefuri acolo, cu mulți actori de la Nottara, studenți din anii mai mari. Așa l-am cunoscut și pe Alexandru Dabija. Și m-am trezit cu un telefon, întrebându-mă dacă nu vreau să joc în *Omul, bestia și virtutea* de Pirandello, în rolul Nono, un copil de 12 ani, la o trupă particulară din Galați, care se numea Teatrul Nostru a domnului Lucian Temelie. Se repeta la „Nottara”, deși era o piesă

destinată doar pentru turnee în țară. Nu am jucat niciodată în București. Am jucat în alte 40 de orașe din România. Acesta a fost debutul meu pe o scenă profesionistă, alături de profesioniști. Am avut norocul să joc împreună cu George Constantin, Dumnezeu să-l odihnească, care era tatăl meu în piesă, Constantin Diplan, Emil Hossu, Emilia Dobrin, Ruxandra Sireteanu și Catrinel Dumitrescu. În timpul acestor turnee, am primit un telefon de la domnul Nicolae Mărgineanu. Cu doi ani înainte, mă văzuse la grupa de pregătire a domnului Petrică Gheorghiu, când era în căutarea unei fete pentru filmul *Flăcări pe comori*. Nici nu eram student atunci, dar la sfârșit mi-a spus: „Nu am pentru dumneata rol acum, dar te țin minte”. Și iată că, după doi ani de la acea întâlnire, m-a chemat să dau o probă pentru filmul *Undeva în Est*. Am luat rolul. După aceea, Felix Alexa, care era student în ultimul an, a propus, pentru spectacolul de absolvire de la Casandra, o piesă de Bernard Marie Koltès, în premieră pe țară, care se numea *Pe cheiul de Vest*. M-a distribuit într-un personaj foarte frumos, un fel de înger al morții. Prin aprilie, când spectacolul era gata, venise director domnul Vlad Mugur la Teatrul Giulești, căruia i-a schimbat numele în Odeon. Nu-l văzusem niciodată, dar știam cine este. Domnul Florin Zamfirescu ne-a anunțat că vine să cheme studenții de anul IV, care terminau, să dea concurs la Odeon, și după spectacol, urma să ne întâlnim cu el. Deși eu eram în anul II, iar Cristian Iacob în anul III, fiind chemați toți, ne-am dus și noi. A făcut cunoștință cu fiecare și, din când în când, le spunea colegilor din anul IV, „Pe dumneata te rog să vii miercuri la concurs la Odeon”. Eu și Cristi stăteam relaxați. A chemat vreo trei și când a ajuns în fața mea a zis: „Pe dumneata te angajez”. A vorbit cu profesorul meu, domnul Alexandru Repan, care auzind că mă angajează pentru rolul Florindo din *Mincinosul* a fost imediat de acord. La școală nu se mai întâlnise o asemenea situație până atunci. Mi s-a propus să dau doi ani într-unul. Când am început anul III, *Mincinosul* era deja gata, un succes foarte mare. Am continuat să merg la școală și să dau toate examenele. Un singur examen am ratat, pentru că începusem deja al treilea film, dar m-am dus, pentru că mie îmi plăcea la școală. Am făcut luminile colegilor mei, pentru că vroiam să fiu cu ei.

T.S.: *Mai aveai nevoie de școală?*

M.S.: Tot timpul ai nevoie de școală. E ca la fotbal. Nu poți să intri pe teren, dacă nu ai antrenament. Școala este locul de antrenament.

T.S.: *Ce îi datorezi profesorului tău, Alexandru Repan?*

M.S.: Totul. Ca răspuns la o întrebare de-a noastră, a rămas celebră o zicală de-a lui: „Meseria asta a noastră se învață într-o joi. Important este să fii în joia aceea acolo”. N-am înțeles-o instantaneu. Cu trecerea anilor, mi-am dat seama că avea dreptate. Sunt de acord cu el. Vine sau nu vine. Joia poate să vină după cincizeci de ani sau poate să nu vină niciodată. Asta nu înseamnă că nu termini școala sau că nu înveți și în continuare. Ține de inefabil. N-am chiulit niciodată în viața mea. Mie îmi plăcea să mă întâlnesc cu colegii, să ne jucăm. Pentru mine totul era un joc. Și acum e la fel. Dacă uităm că ne-am născut copii și suntem copii până vom muri, și ne aducem aminte doar la 92 de ani, când inevitabil redevenim copii, pierdem posibilitatea de a ne bucura de viață și de frumusețile ei. Probabil că mie mi-a venit joia aceea mai devreme. Atitudinea oamenilor când am intrat în teatru a fost de parcă aparțineam aceluși loc. Momentul premierei cu *Mincinosul* – când Vlad Mugur ne-a spus că o să fie o sală foarte importantă, cu domnul Ștefan Iordache, Gina Patrichi, Irina Petrescu – a fost foarte special. Când auzeam numele acelea, mi se făcea părul „măciucă”. Până atunci, îi văzusem eu pe dumnealor, iar acum erau ei în sală și eu pe scenă. Mi se părea un vis fantastic. Pe

În Nu se știe cum de Pirandello.

lângă toate acestea, era și mama mea în sală. Mama mea care n-a ratat nici o premieră, nici la teatru, nici la film, nici la televiziune și sunt vreo cincizeci până acum. Erau în sală actori pentru care eu aveam o mare slăbiciune, pe care îi iubeam foarte tare. Mi-era frică de reacția lor, în sensul că, poate nici nu văd că sunt și eu acolo. Mi-aduc aminte că, după spectacol, eram la cabină, sus. Holul era plin de oameni, i-am identificat pe toți în grup, cine cu cine vorbea, mama era într-un colț, și când am vrut să cobor scările, domnul lordache a întors capul, m-a văzut, a venit la capul scărilor și se uita la mine, așteptând să cobor. Iar eu nu știam dacă e mai bine să cobor sau să mă întorc în cabină. Totuși am coborât. Domnul lordache, uitându-se în ochii mei, m-a luat de obraji, m-a pupat de trei ori pe un obraz, de trei ori pe celălalt, s-a mai uitat trei secunde în ochii mei și s-a depărtat. N-a zis nimic. Gina Patrichi, Dumnezeu s-o odihnească, m-a luat în brațe și m-a strâns cu putere și a zis „Vai, vai, vai, vai! Ce minunat!“ Iar doamna Irina Petrescu m-a pupat și mi-a zis: „Aurulacul lu' mama“. Acesta a fost debutul meu la Odeon.

T.S.: *Ce îl individualizează pe Vlad Mugur ca regizor?*

M.S.: În primul rând, era un mare artist, în adevăratul sens al cuvântului. În al doilea rând, era un mare copil. Era un regizor „meseriaș“. Iubea actorul extraordinar, niciodată nu uita de actor, îl punea la locul lui – primordial, într-un spectacol. Nu după lumini, după „mișcările de trupe“ sau de decor. Cred că așa și trebuie să fie. Te aducea la o stare de „naștere“ firească, fără dureri. Ceea ce se întâmplă rar, am observat după aceea. Era o școală. Nici nu-ți dădeai seama cum te învăluie. Totul era firesc, poetic, frumos. În zona boemiei frumoase și profunde, dacă pot să spun asta. Iubea teatrul și îl respecta. Se respecta pe sine și oamenii cu care lucra. Știa să se bucure și era firesc să devină legendă.

T.S.: *Ștefan lordache te-a numit „copilul lui de suflet“. Deocamdată, l-ai avut partener doar în film.*

M.S.: În *Hotel de lux*, în *Cel mai iubit dintre pământeni* și mai ales în *Eu sunt Adam*, unde am fost parteneri direcți. A fost fascinant. Când filmam *Cel mai iubit dintre pământeni*, și veneam de la ocele de sare de la Prahova, mergând cu mașina să-l lăsăm la Gruiu, mi-a zis să cobor. Până să deschidă poarta, domnul lordache m-a întrebat câți ani am, iar eu aveam deja 23–24. „Ești prea bătrân“ a zis. „Aș fi vrut să te înfiez“. „Dacă aveam altfel de părinți, nu ați fi «ratat» înfierea asta“. Oricum, e o onoare pentru mine că a avut acest gând și am rămas copilul lui de suflet, iar el părintele meu de suflet. Acum urmează să fie nașul copilului meu și nașul nostru de nuntă. Are un loc special în mintea, în sufletul, în inima mea.

T.S.: *Se spune că actoria este o meserie care se fură. Ești de acord cu această afirmație?*

M.S.: Nu se știe cum, dar se întâmplă. Întâlnirea cu mari actori – și eu am avut acest noroc – este o mare șansă. Se lipește ceva de tine din meșteșugul lor, în sufletul tău. Nu poți să explici ce. Pentru că nu semeni cu ei, nu poți să recunoști ceva copiat de la ei – de la lordache, sau de la Dinică sau Marin Moraru, George Constantin sau Mălăele. Nu recunoști neapărat aceste amprente. Sigur că ele există undeva și te ajută să mergi înainte.

T.S.: *Tot în acei ani ai fost distribuit în ...au pus cătușe florilor. Ce a însemnat întâlnirea cu Alexander Hausvater?*

M.S.: A însemnat foarte mult pentru noi toți. Experiența mea fiind mică la vremea aceea, am luat-o ca pe un lucru normal. Era incitant, era extraordinar și credeam că toată lumea face așa. Colegii mei, care aveau deja în spate mai mulți ani de teatru și spectacole făcute cu oameni serioși și mai puțin serioși, au rămas

cu gura căscată. Trecând anii, mi-am dat seama că ei, colegii mei, aveau dreptate. Dacă ce se întâmpla atunci devenea normalitate în teatru, ar fi fost salutar. Dar, din nefericire, nu se întâmplă așa. A fost o experiență uluitoare, o nebunie frumoasă, care ne-a întărit încrederea în oameni, a unuia în celălalt. Am conștientizat faptul că ceea ce facem este special și trebuie protejat. Că trebuie arătat cu umilință, dublată de un orgoliu al lucrului bine făcut, dar nu mai mult. Este unul dintre spectacolele pe care îmi pare rău că nu le-am văzut din sală. Reacțiile celor care l-au văzut din afară erau extraordinare. Când faci un spectacol, trebuie să te duci până la capăt, cu toate forțele tale, să testezi cât poți întinde coarda sufletului tău. N-ai mamă, n-ai tată, n-ai pe nimeni în momentul acela. N-ai voie să minți deloc. Dacă teatrul nu e mărturisire și transfigurare, atunci nu e nimic.

T.S.: *Tot Hausvater ți-a prilejuit întâlnirea cu Cristian Popescu prin spectacolul La țigănci. Cum au fost repetițiile?*

M.S.: Deja ne știam foarte bine, eram aproape aceiași oameni – de data asta, am repetat mai relaxați interior, deși la fel de intens. Cu ușoare zâmbete, față de *Cătușe* când nu aveam timp să zâmbim. Era a doua experiență cu Hausvater, la fel de fericită și importantă. La care s-a adăugat întâlnirea cu Cristian Popescu. Era un fel de a trăi teatrul aproape de ideal. Cristi venea la repetiții. Se uita, se bucura și scria pe loc. Scria special în funcție de ceea ce propunea Hausvater. Venea cu variante de text pentru fiecare în parte. Erai cu dramaturgul lângă tine. Și a rezultat un spectacol care se mai joacă și astăzi, după 12 ani, cu sălile pline.

T.S.: *Deși a fost aproape neînțeleas de critică la vremea aceea.*

M.S.: Mai puțin important. Vlad Mugur spunea că dacă vine cineva să vadă spectacolul, indiferent dacă e critic sau spectator obișnuit și spune că este extraordinar, genial, să te sperii. Dacă spune că este foarte prost, să te sperii. Dar dacă unii îți spun că e genial, iar alții că e foarte prost, sigur e vorba de teatru. Și bucură-te. A avut dreptate, așa e.

T.S.: *Un spectacol al aceleiași perioade, care a murit prematur, a fost *Richard III*. Îți lipsește acel spectacol?*

M.S.: Acum nu. Atunci mi-a lipsit enorm. Tuturor ne-a lipsit enorm. A murit din cauza orgoliului uman, a mizeriei umane, care este în noi. Sigur că s-a făcut o greșală atunci, una politică, și care nu are ce căuta în teatru, dar iată că s-a întâmplat. O mare nedreptate. S-a renunțat la tot. După ce jucasem în Marea Britanie, pentru englezi, nu pentru comunitatea românească de acolo. Că mai veneau și români, foarte bine, dar am jucat pentru acea țară, în românește. Acolo m-a descoperit și impresarul englez, datorită căruia am făcut un film la BBC și două episoade dintr-un serial de la Thames Television care e urmărit de 15 ani acolo. Marcel Iureș a fost luat de același impresar de atunci și iată ce experiență cinematografică internațională frumoasă are.

T.S.: *M...Butterfly. Un rol foarte ofertant și o creație remarcabilă. Ce a fost mai incitant, faptul că jucai în travesti sau că personajul era inspirat dintr-un caz real?*

M.S.: Puțin din fiecare. Povestea era atracția principală. Rolurile erau extrem de bine scrise și de ofertante toate. Este un spectacol pe care eu l-am iubit foarte tare. Povestea reală a domnului Boursicot (Gallimard în piesă) – care a și venit și a văzut spectacolul – a fost mult mai nefericită decât cea poetică, frumos scrisă de David Henry Wang. Țin la toate rolurile mele. Song Liling este una dintre viețile mele. Ce frumos e să trăiești atâtea vieți! Altfel m-aș fi plictisit foarte tare. Sau deveneam infractor?!

T.S.: *Actoria îți permite să te ascunzi în spatele măștii unui personaj sau să te dezvălui pe tine printr-o altă fațetă?*

M.S.: Tot răul și tot binele există în fiecare dintre noi. Teatrul te pune în situația de a da la o parte praful de pe un rău sau un frumos din interiorul tău, pe care nu-l cunoști, să-l descoperi și să-l arăți. Fără alte repercursiuni. Asta e o mare șansă. Atunci vezi că totul e în tine. E un fel de joc de „ce-ar fi dacă ar fi”. Mi se pare fascinant. Îmi place să merg eu spre personaj, nu să aduc personajul la mine. Teatrul e compoziție întotdeauna, pentru că nu ești niciodată tu, vrei să trăiești viața altuia. Nu îmi place să se considere că am un *emploi* în care sunt confortabil. Tot timpul vreau altceva, trebuie să fiu altfel tot timpul. Să văd dacă pot. Nu știu dacă pot, dar trebuie să încerc.

T.S.: *S-a întâmplat ca vreun personaj să îți pună cu adevărat întrebări noi, să-ți trezească idei la care nu te-ai mai gândit niciodată până atunci?*

M.S.: Toate. Te pun să te gândești profund la un aspect, pe lângă care în viața de zi cu zi, ai trece fără să-i dai atenție. Îți pui întrebări, încerci să înțelegi de ce e așa, ceea ce te îmbogățește spiritual și sufletește.

T.S.: *Ai lucrat cu Alexandru Dabija, Mihai Măniuțiu, Dragoș Galgoțiu. Cât de important este pentru tine regizorul?*

M.S.: Extrem de important. Nu știu dacă aş putea să lucrez fără regizor. Pentru că spectacolul se naște în primul rând în mintea lui. Apoi ni-l propune nouă, care s-ar putea să avem o altă părere. Iar el trebuie să ne convingă de spectacolul din mintea lui. Important este ca regizorul să te pună pe o șină care nu e îngustă. Și în această lărgime poți să alergi cât vrei. Aici ai libertatea ta de creație.

T.S.: *Toți regizorii îți lasă această libertate?*

M.S.: Dacă nu mi-o lasă, mi-o iau singur sau plec. Din simplul motiv că nu suntem „mașini de cusut”. Suntem vii, sensibili, dotați cu minte și nu suntem în lagăr. Important este să se discute, pe structura propusă de regizor, bineînțeles. Spectacolul este produsul lui „noi” și nu al lui „eu”, o echipă în care fiecare are rolul lui foarte important.

T.S.: *Care este etapa pe care o preferi din momentul în care ai primit un rol și până la epuizarea spectacolului?*

M.S.: Probabil repetițiile. E o mare curiozitate, pentru că nu știi ce va ieși. Căutarea este fascinantă. Știi doar că „ai rămas gravid”, dar nu știi cum va fi „copilul”. Nu știi cum va fi receptat copilul. Sunt momente în care te aștepti ca publicul să reacționeze într-un anumit fel și ești sigur că va fi așa, și se întâmplă ca momentul acela nici să nu se observe. Intervine un alt tip de curiozitate și incitare, din momentul în care s-a născut copilul. Te bucuri și vrei să-l arăți. Unii pot să îl considere urât.

T.S.: *Care ar fi calitățile necesare pentru a fi actor?*

M.S.: Iubirea de frumos, iubirea de oameni, bucuria de a te întâlni cu alții, bucuria de a te cunoaște mai bine pe tine însuși, bucuria de a trăi o altă viață decât a ta. Mai trebuie un har dat de Dumnezeu, mai trebuie ceva și de la „drac”, și ceva de la mama, mai trebuie ceva și de la cel care te privește. Amestecându-le s-ar putea să obții talent. Nu știu.

T.S.: *Ziua în care ai spectacol presupune un ritual special?*

M.S.: De obicei, da. De când mă trezesc sunt în ideea spectacolului. Nu prea îmi place să fac altceva, să mă duc la piață sau la gară. Încerc de dimineață să mă apropiu de „omul” care va apărea seara. Au fost și situații în care aveam filmare ziua. Atunci se rezolvă cu „pistolul la cap”. La filmare ești cineva, seara ești altcineva și între cei doi mai ești și tu. Te duci la filmare cu totul și când vii la teatru trebuie să-l

„împuști“ pe cel care ai fost în dimineața aceea. Îți tragi metaforic un glonț în cap, el moare, te scuturi, apari tu, după care începi să-l „înghiți“ pe celălalt. E mai dificil, dar se poate. Nu cred în actorii care vin cu cinci minute înainte la teatru. Se vede.

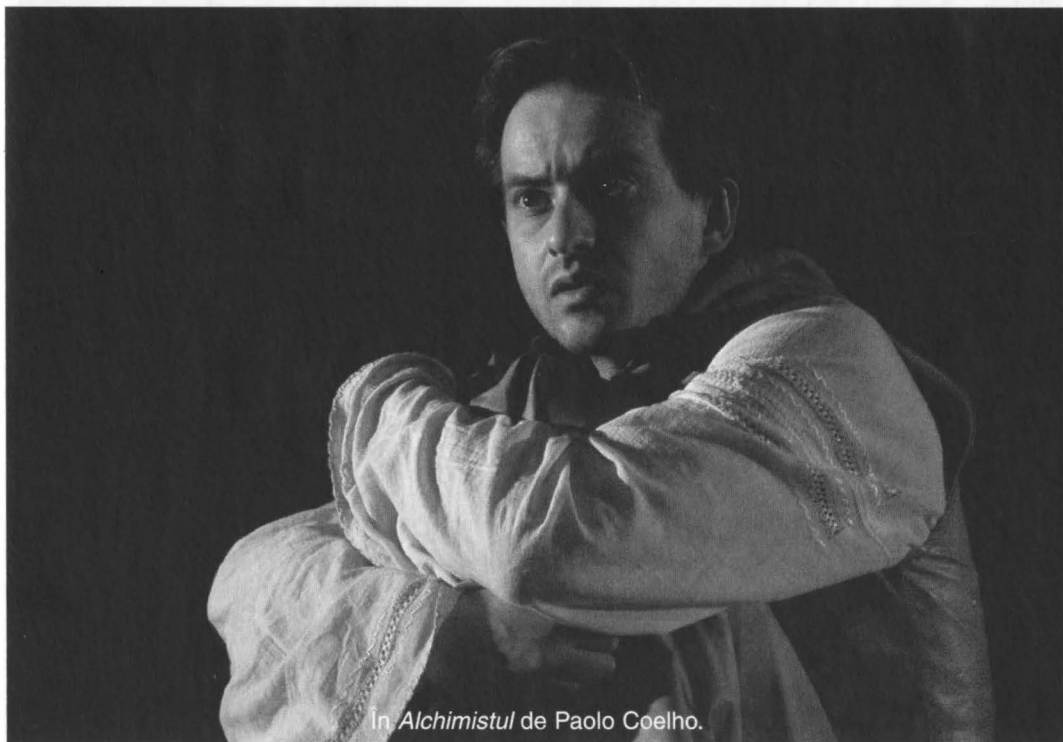
T.S.: *Te interesează teatrul și ca spectator obișnuit?*

M.S.: Merg să văd teatru ca să mă bucur. De exemplu, la *De ce fierbe copilul în mămăligă* am fost să îi văd pe colegii mei. Nu știam povestea, pentru că nu am vrut să o știu. Vroiam să văd spectacolul și, la un moment dat, mi-am dat seama că râd, că plâng în sală. M-au furat. Dar se întâmplă rar. La *Cătușe* s-a întâmplat să îmi doresc să fiu și în sală, am simțit nevoia să mă pot dedubla, pentru că asta te ajută să îți dai seama, să apreciezi mai bine valoarea și frumusețea lucrului pe care l-ai făcut.

T.S.: *Cel mai recent rol este cel din **Nu se știe cum**. Care a fost elementul provocator de această dată?*

M.S.: A fost o întâlnire importantă, surprinzătoare și bruscă. Am primit un telefon într-o dimineață de la László Bocsárdi, care m-a întrebat dacă am vreo treabă în zilele care urmează. Și i-am răspuns că tot timpul am treabă cu băiatul meu, cu soția mea, Omul și Artistul Oana, dar dacă e vorba de teatru, nu am decât spectacole. Mi-a spus că a doua zi dimineață la zece, e prima repetiție. Mie îmi plac grozav provocările. În acea dimineață am primit piesa și mi-am văzut colegii. A fost o întâlnire bună se pare, cu un regizor cu care nu am mai lucrat, cu colegi cu care nu am mai lucrat pe scenă – Constantin Cotimanis, Claudiu Bleonț, Ada Navrot și reîntâlnirea cu Catrinel Dumitrescu, după 15 ani, tot într-un Pirandello. Iată o „viață de om“ care mi-a pipăit alte părți ale sufletului decât cele pipăite până atunci.

Tanara SUSOI

În *Alchimistul* de Paolo Coelho.